

Ainutlaatuinen TV-yhteistyö täyttää 50 vuotta

Pohjoisvisio on ollut pohjoismaisen televisioyhteistyön kulmakivi vuodesta 1959 lähtien. Yhteistyön tuloksena ovat syntyneet muiden muassa Fleksnes, Fanny ja Alexander, MGP Nordic, Kontrapunkti ja Ørnen.

Yhteistyö on nykyisin tiiviimpää kuin koskaan ennen.

Pohjoismaiset julkisen palvelun kanavat tekevät yhteistyötä yli rajojen aktiivisemmin kuin milloinkaan aiemmin. Yhteistuotantojen ja lähetystuntien määrät ovat kasvaneet tasaisesti vuosi vuodelta. Suomi, Ruotsi, Norja, Tanska ja Islanti lähettävät koko ajan enemmän Pohjoismaissa tuotettua ohjelmaa.

Syy kasvuun on selvä: Yhteisvoimin televisioyhtiöt pystyvät tuottamaan enemmän, parempaa ja edullisemmin. Lisäksi yhtiöt lainaavat ohjelmia yli maarajojen, eli jokainen saa käytännössä katsoen viisi ohjelmaa jokaista itse maksamaansa kohti.

Samaa käytäntöä on hyödynnetty Pohjoisvision perustamisesta eli vuodesta 1959 lähtien. Ensimmäisessä tapaamisessa Tukholmassa olivat YLEN lisäksi mukana SVT (Ruotsi), NRK (Norja) ja DR (Tanska). Islannin RUV liittyi joukkoon vuonna 1966.

Sujuvalle yhteistyölle ei löydy vertailukohtaa muualta maailmasta. Pohjoismaissa yhteistyö on kasvanut ja vahvistunut yhteisen kulttuurin ja historian sekä kansanluonteiden samankaltaisuuden ansiosta. Kokemuksia ja vinkkejä on voitu vaihtaa vapaasti, koska osapuolet eivät ole kilpailijoita keskenään.

Pohjoismaisille televisionkatsojille yhteistyö on tuottanut monia yhteispohjoismaista identiteettiä muovanneita ohjelmia. Monet aikuiset muistanevat klassisen musiikin Kontrapunkti-tietokilpailun karismaattisen ruotsalaisjuontajan Sten Bromanin sekä itserakkaan norjalaisen poikamiehen Marve Fleksnesin, jolla oli taito saada katsojat hymyilemään.

Yhteistyö on ulottunut lähes kaikkiin ohjelmatyyppeihin viihteestä lastenohjelmiin sekä asiaohjelmista ja uutisista draamasarjoihin. Kukapa ei muistaisi Ingmar Bergmanin Fanny ja Alexander -klassikkoa tai vielä aiemmin valmistunutta Maastamuuttajat-sarjaa? Viime vuosina yhdessä Pohjoismaassa tehtyjä televisiodraamoja on esitetty muissakin Pohjoismaissa parhaaseen lähetysaikaan, ja katsojaluvut ovat olleet ennätyskellisiä. Rikossarja Ørnen keräsi muissa maissa lähes yhtä suuret katsojaosuudet kuin kotimaassaan Tanskassa. Pohjoismaisen yhteistyön onnistumisesta kertoo myös se, että Ruotsin tämän hetken suosituin TV-kasvo on norjalainen.

”Katsojien on helppo samastua naapurimaiden ohjelmiin, koska meillä on niin paljon yhteistä. Plussaa on myös monipuolisuus: tuotamme niin

lastenohjelmia kuin suurellisia draamasarjojakin. Jos minun pitäisi nimetä yksi unohtumaton ohjelma tai sarja, se olisi Fanny ja Alexander”, sanoo Asia- ja kulttuuri-YLE:n ohjelmistopäällikkö Ingegerd Pesonen.

Pohjoisvision pääsihteeri Henrik Hartmann kiittää yhteistyön aktiivisuutta: ”3 600 televisio-ohjelmaa vuodessa puhuu selkeää kieltään. Yhteistyön suurin etu on, että yhteinen kassa kasvaa paljon suuremmaksi kuin yksittäisten osallistujamaiden panokset. Lisäksi luovien kumppanien kanssa syntyy uusia ja innovatiivisia ideoita. Se on erittäin tärkeää, sillä uudistuminen on julkisen palvelun televisioyhtiöiden tämän hetken suurin haaste.”

Merkittäviä yhteistuotantoja 50 vuoden ajalta:

Kontrapunkti (1966–1980, 1988–1996)

Legendaarinen Sten Broman juonsi musiikkitietokilpailua 14 vuoden ajan kuolemaansa (1980) saakka. Yhteensä ohjelmaa esitettiin 22 vuotta, mutta Bromanin kuoleman jälkeen lähetyksissä oli seitsemän vuoden tauko. Vuonna 1988 juontajan saappaisiin astui Sixten Nordström.

60-luvun viihdeohjelmat

Arpa on heitetty, Nelisointu, Trekampen ja Den gyldne pil ovat esimerkkejä viihdeohjelmista, jotka dominoivat pohjoismaista yhteistyötä 60-luvulla.

Maastamuuttajat ja Raivaajat (vuodesta 1971 lähtien)

Sarja ja elokuvat perustuvat Wilhelm Mobergin romaaneihin ja kertovat 1940-luvun lopun ja 1950-luvun alun maastamuutosta Ruotsista Minnesotan osavaltioon Yhdysvaltoihin.

Fleksnes ja Hylands Hörna (1970-luvulla)

NRK esitti norjalaista komediasarjaa Fleksnesiä 1972–2002. Päähenkilön eli omahyväisen poikamiehen Marve Fleksnesin roolissa oli Rolv Wesenlund. Sarjasta tuli kotimaassaan huippusuosittu. Menestys levisi myös Tanskaan, Ruotsiin ja Islantiin, ja sarjan jokainen jakso esitettiin myös näissä maissa.

Rolv Wesenlundin lisäksi lähes koko Pohjola oppi tuntemaan SVT:n Lennart Hylandin. Hän oli mukana monissa Pohjoisvision yhteistuotannoissa, mutta myös puhtaasti ruotsalaisissa ohjelmissa (esimerkiksi Hylands Hörna), jotka lähetettiin suoraan Pohjoisvisioon.

Fanny ja Alexander sekä Hyvä tahto (1982 ja 1990)

Fanny ja Alexander on elokuva ja TV-sarja, jonka tuottajina vuonna 1982 olivat Ruotsin elokuvainstituutti sekä SVT, DR, NRK ja YLE. Tarina on sukukuvaus ja Ingmar Bergmanin lapsuuden kuvaus. Hyvä tahto vuodelta 1990 kertoo Bergmanin kasvusta ja nuoruudesta. Elokuvan tuotti SVT, ja yhteistyöhön osallistuivat myös DR, NRK, YLE ja saksalainen ZDF.

Valtakunta (1997)

Lars von Trierin Valtakunta sekoitti sairaalasaippuaa, melodraamaa, tilannekomiikkaa, kauhua, etsivägenreä ja splatteria. Sarjassa oli kahdeksan jaksoa, ja sen päätuottajina toimivat Zentropa ja DR. Muut pohjoismaiset kumppanit olivat aputuottajan roolissa.

MGP Nordic, Nu er det nu, Hundeparken ja Amigo

Otsikon ohjelmat ovat esimerkkejä Pohjoisvision lasten- ja nuortentuotannoista. Amigo on yhteisesti kehitetty, mutta kolmena kansallisena versiona (DR, NRK ja SVT) tuotettu tietovisa koululaisille.

Tinan keittiössä, Når storken svigter, Strömsö, Norjaa ristiin rastiin...

YLE, DR, NRK, SVT, UR ja RUV vaihtavat vuosittain yli 2 000 ohjelmaa. Tunnetuin vaihto-ohjelma on luultavasti Tinan keittiössä, mutta myös Där ingen kunde tro att någon kunde bo - ohjelma on viime aikoina kerännyt ruutujen ääreen lähes miljoona ruotsalaista.

Supersuosittu TV-draamat

Ørnen, Hunter, Berliner Poplerne, Krøniken, Høök, Snapphanar, Saltön, Himmelblå ja Forbrydelsen... Pohjoismainen TV-draama on viimeisten kolmen neljän vuoden aikana kerännyt

ennätyskelliset määrät katsojia. Pohjoismaiden draamayhteistyö tuottaa nykyisin melkein 400 ohjelmatuntia vuodessa.

Pohjoisvision vuodet

Pohjoisvision tavoitteena on vahvistaa julkisen palvelun televisiotarjontaa yhteistuotantojen, ohjelmavaihdon ja kokemusten jaon avulla. Yhteistyön osapuolet DR, NRK, RUV, SVT, KNR, KVF, UR ja YLE saavat vuosittain noin 1 800 tuntia ohjelmaa.

Pohjoisvision perustivat vuonna 1959 julkisen palvelun yleisradioyhtiöt YLE (Suomi), SVT (alun perin SR, Ruotsi), NRK (Norja) ja DR (Tanska).

1966 mukaan liittyi Islannin RUV, ja myöhemmin DR:n välityksellä Grönlanti ja Färsaaret sekä SVT:n välityksellä Utbildningsradioen.

1971 sai alkunsa Pohjoisvision sihteeristö.

1988 perustettiin Pohjoisvision rahasto.

1991 ilmaisperiaate lopetettiin fiktiotuotantojen osalta.

2006 Pohjoisvision sihteeristö muutti Kööpenhaminaan.

2009 osapuolten välille luotiin digitaalinen jakelujärjestelmä.

Yhteydenotot:

Henrik Hartmann, Pohjoisvision pääsihteer, hrh@dr.dk, DR - DR Byen, Emil Holms Kanal 20, 0999 Copenhagen C, Denmark, Puh: +45 2424 8305, www.nordvision.org.